Lepa sončna nedelja, 27.10.2019: S Stanko ogled Radovljice in vzpon na Sv. Petra (839m)

Topel in sončen jesenski dan smo člani našega društva izkoristili za zanimiv ogled Linhartove Radovljice in za pohod na vzpetino Sv. Peter nad Begunjami. Tudi to nedeljo nam je pohod pripravila naša članica Stanka Tomšič, ki se nam je pridružila v Radovljici.

Pod vodstvom prijetnega vodiča Mitja smo se odpravili na ogled znamenitosti Radovljice.

Pozdravil nas je z besedami:«Pozdravljeni v Radolci!« Tako namreč imenujejo domačini svoje mesto.

Radovljica se ponaša z bogato zgodovino in z obnovljenim mestnim jedrom. Dolga leta je bilo mesto trgovsko in upravno središče regije. Na prehodu iz 13. v 14. stoletje je prešlo v last grofov Ortenburških, konec 16. stoletja pa so ga prevzeli grofi Thurn. Leta 1835 je mesto zajel velik požar.

Najprej smo se ustavili v mestnem grajskem parku. V lepem jasnem jesenskem jutru je bila lepota in urejenost parka še bolj poudarjena. V daljavi smo videli krasno sliko obsijanih vršacev Julijskih Alp. Park se nahaja pred vhodom v staro mestno jedro in se ponaša z zanimivim gabrovim drevoredom. Grajski park je ostanek nekdanjega baročnega grajskega vrta. Prvotno je bil povezan z graščino v starem mestnem jedru z lesenim hodnikom, nato so zgradili nasip, ki je uporaben še danes. Meščani so vrt poimenovali Paradiž. Obdan je bil z obzidjem, ki je nudilo graščakom zasebnost. V parku je tudi spomenik NOB in tu se vsako leto odvija Festival čokolade.

Vodič nam je v nadaljevanju ogleda opisal značilnosti tipične radovljiške hiše v starem mestnem jedru. Okna so majhna in obdana s portali iz zelenkastega peračiškega tufa, vulkanske kamnine, ki so jo kopali in klesali v Peračici pri Radovljici. Na oknih so kovinske kovane mreže raznih oblik, ki služijo kot okras in tudi za varnost.

Nedaleč od vhoda v staro mestno jedro smo se vstavili pri rojstni hiši arhitekta Ivana Vurnika. Rodil se je 3.11. 1884. Vurnik velja ob Jožetu Plečniku in Maksu Fabianiju za pionirja moderne slovenske arhitekture. Bil je tretja generacija umetnikov družine Vurnik. Njegov oče in ded sta vodila znano Vurnikovo kamnoseško in podobarsko delavnico. Vogal Vurnikove rojstne hiše krasi kip Marije z detetom, ki ga je izklesal Ivan Vurnik. Original je hranjen v Narodni galeriji v Ljubljani, na hiši pa je kopija. Nad vhodom v hišo smo videli krasen mozaik, delo Vurnikove žene Helene, akademske slikarke iz Dunaja. Z možem sta pri svojem delu veliko ustvarjala skupaj. Najpomembnejše Vurnikovo delo je veliki oltar za cerkev v Brezjah.

Skozi mestni obrambni jarek, ki je poleg šestnajstih obrambnih stolpov varoval mesto pred turškimi upadi in je edini ohranjen obrambni jarek v Sloveniji, smo prišli do Linhartove rojstne hiše. Tu je Linhart živel do svojega enajstega leta. Rodil se je 11. decembra 1756. Po požaru leta 1835 so hišo obnovili in okrasili z reliefi.

Staro mestno jedro z osrednjim Linhartovim trgom je zelo lepo obnovljeno in urejeno. Prav vsaka meščanska hiša, od srednjeveških do baročnih je kulturni spomenik.

Na Linhartovem trgu stoji tudi baročna graščina, ki jo krasi čudovito okrašena fasada iz 18. stoletja. Glavni vhod in portali so iz zelenega tufa, fasado pa krasijo rastlinski ornamenti in podobe lastnikov. Sedaj je v stavbi mestna uprava. V graščini se nahaja Čebelarski muzej, poročna dvorana, plesna dvorana, galerija in glasbena šola.

Vidicev dvorec s pomolom, na levi pa vodnjak, spomenik Josipini Hočevar. Nastal je v kamnoseški delavnici Ivana Vurnika. Na vrhu vodnjaka je kip šolarja, ki se naslanja na medaljon s podobo Josipine. V drugi roki pa drži šolske knjige. Josipina je bila dobrotnica, ki je rada pomagala otrokom in učiteljem – razvoju! Leta 1906 pa je darovala sredstva za gradnjo vodovoda. Zato so jo imenovali za častno meščanko Radovljice.

Ob gostilni Lectar stoji Lectarski muzej. Lectarstvo je znana in priznana slovenska tradicionalna obrt. Muzej je hkrati delavnica, kjer vsak dan izdelujejo dišeče izdelke iz lecta, zlasti še lectova srca.

Komanova hiša z baročno fresko Sv. Florjana in pomolom v nadstropju.

Sivčeva hiša je s svojimi detajli pravi primer meščanske arhitekture iz 18. stol. V njej je danes likovna galerija. Fasada hiše je bogato poslikana. Njena osrednja freska je prizor Sv. Samarjana. Tudi ta hiša ima v nadstropju pomol: V tistih časih so si tako povečali površino hiše ne da bi za ta del plačali davek, ki se je odmerjal po tlorisu.

Torej: Izpred Sivčeve hiše je ves trg kot na dlani in ugotavljamo, da ima vse značilnosti tistega časa: Cerkveni del z župnijsko cerkvijo Sv. Petra, župniščem in nunsko stavbo; gosposki del s Thurn - Valvassovo baročno graščino in Vidičevim meščanskim dvorcem; obrambni sistem z danes edinim ohranjenim jaškom v Sloveniji in meščanski del z bogato okrašenimi hišami nekdanjih trgovcev in obrtnikov.

Bezunlekova ali Malijeva hiša ima tudi značilno fasado s pomolom v nadstropju. Za nas je zanimiva, ker so na vhodu ob steber - pranger nekdaj privezovali obsojence za manjše prestopke. V iste namene je služila tudi klop ob stebru. V notranjosti zgradbe so še vidni sledovi verige.

Cerkev Sv. Petra *spada med ključne spomenike poznogotske cerkvene arhitekture pri nas. Glavni oltar je iz črnega marmorja iz leta 1713In je nadomestil prvotni oltar Sv. Petra. Posebnost je stranski oltar, delo Helene in Ivana Vurnika.*

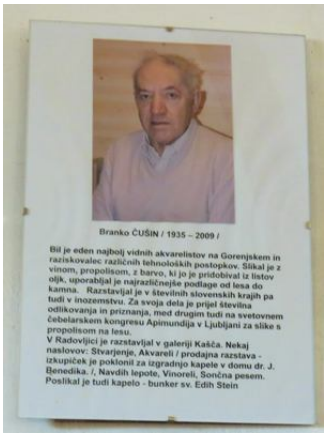

***Župnišče j**e bilo kot cerkev del obrambnega pasu okoli Radovljice. Lepo arkadno dvorišče je iz 16. stol. In je zelo akustično. Za župnišče smo si ogledali prostor, kjer je bila nekoč taverna. V njej je razstava slik v tehniki vinoreli, to je risanje s teranom, merlotom in refoškom.*

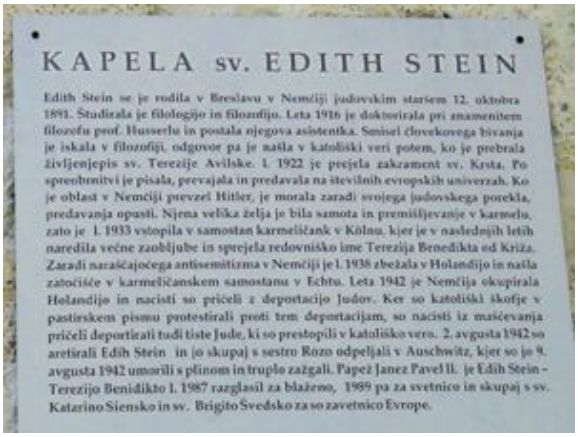

*Za cerkvijo je v bunkerju iz 1. svetovne vojne urejena kapela **Sv. Edith Stern,** znane filozofinje, karmeličanke in mučenke. Rodila se je 1891 na Poljskem v judovski družini. Judovski veri se je odrekla in se spreobrnila v kristjanko ter vstopila v samostan karmeličank. Med drugo vojno je občutila nacistično preganjanje Judov. Umorili so jo leta 1942 v Auschwitzu. Leta 1998 so jo proglasili za svetnico in zavetnico Evrope.V kapeli smo videli nebrušene plošče iz granita, na katere je slikar Čušin naslikal obraze Edith Stein v raznih obdobjih njenega življenja.*

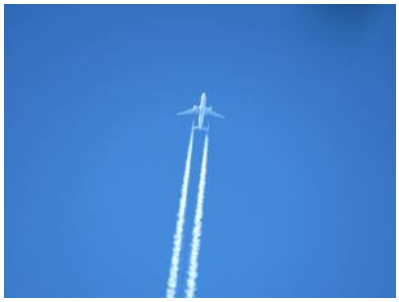

Za župniščem smo uživali ob lepem razgledu.

…

Naš zanimiv sprehod in spoznavanje lepo urejene Radovljice smo zaključili in se zapeljali do bližnjih Begunj, saj nas je čakal še pohod na Sv. Peter.

Pohod je bil v nenormalno toplem vremenu za zadnje dni oktobra res nekaj lepega. V kratkih rokavih kot poleti smo se po gozdni poti vzpenjali proti vrhu na višino 839 metrov. Premagali smo 254 metrov višinske razlike in se najprej ustavili pri cerkvici sv. Petra. Nadaljevali smo pot še do Sankaške koče, od koder se nam je ponudil čudovit pogled na z nekaj meglicami zastrto Blejsko jezero. V daljavi pa je med vršaci kraljeval veličasten Triglav. Na prijetni sončni terasi pred kočo smo se odpočili in okrepčali, nato pa smo se odpravili v dolino. Pri pohodu se nam je pridružil tudi naš šofer Miro.

…

Že smo pri zanimivi kapelici in takoj zatem pri cerkvici Sv. Petra.

…

Mimo vojaškega pokopališča žrtvam iz druge svetovne vojne smo se vrnili v Begunje

…

Tu so tudi že zamudniki. Pa skupinska fotografija. In potešitev lakote in žeje v Sankaški koči.

…

Muzej talcev Begunje

Begunje je idilična gorenjska vas blizu Radovljice. Sredi vasi stoji mogočna graščina Katzenstein. Za časa nacizma so bili tu gestapovski zapori.

Med leti 1941 do 1945 je šlo skoznje skoraj 12.000 zapornikov, večina pripadnikov odporniškega gibanja z Gorenjske. Nečloveško so jih mučili in mnoge poslali v koncentracijska taborišča Večina Dachau in Mathausen. 858 zapornikov, talcev, je bilo tu ustreljenih.

Dne 4. maja 1945 je Kokrški odred zavzel zapore in osvobodil 632 zapornikov. V spomin na ta dan je v Begunjah vsako leto praznik.

V graščini je sedaj psihiatrična bolnica v njenem SZ traktu pa muzej talcev.

V parku in bližnji dolini Draga je urejeno grobišče 667 talcev in partizanov. Obeležji sta bili urejeni po načrtih arhitekta Eda Ravnikarja, umetniške skulpture pa so delo ak. Kiparja Borisa Kalina.

…

Sledil je še ogled gostilne družine Avsenik in v njej dvorane Pod Avsenikovo marelo, ki je okrogle oblike, na njenem odru pa se predstavljajo razni ansambli. Dvorana gosti televizijske oddaje, koncerte in gledališke predstave.

Sprehodili smo se še do bližnjega pokopališča in se ob grobu družine Avsenik poklonili našemu glasbenemu fenomenu Slavku Avseniku.

V Radovljici pa še postanek, saj nam je naša Mirjam obljubila sladoled. Kako je bil dober!!

Preživeli smo lepo in pestro jesensko nedeljo na Gorenjskem in s tem dodali nov kamenček v naš čudovit pohodniški mozaik.

Tekst in priprava za internetno stran: Sonja in Mirjam, fotografije: Bruno, oblikovanje strani: Franček